

Folketinget, Christiansborg

Udvalget for Videnskab og Teknologi

1240 København K

Brud på "Reformatio in pejus"

"L 119 Forslag til lov om ændring af universitetsloven"

Midt i en klagesag på Medicinstudiet på Panum er vi blevet bekendt med, at der er et lovforslag L119 på vej, hvorefter karakteren som noget nyt både kan sættes op og ned ved en klage eller anke over en faglig bedømmelse.

Der skrives i resumet til lovforslaget:

Resumé

Lovforslaget skal udvide universiteternes muligheder for internationalisering. Danske uddannelsesdele af internationale videregående fællesuddannelsesforløb vil fremover kunne finansieres af taxametertilskud, og danske studerende kan fremover få tilskud til de udenlandske dele af fællesstudier via f.eks. udlandsstipendieordningen. Endvidere kan et dansk universitet fremover udlægge undervisningen for dele af et studium til udlandet. Forslaget vil også forbedre mulighederne for dansk deltagelse i Erasmus Mundus-kandidatuddannelser uden at der stilles krav om gensidig udveksling mv. Endelig er der bl.a. indarbejdet en sikring af betegnelsen "universitet" i forslaget.

I § 8, stk. 1, finder man så:

»Ministeren fastsætter generelle regler om uddannelse, herunder prøver, eksaminer og censur, jf. §§ 4 og 5, om titler, som er knyttet til uddannelse, jf. § 6, og om adgang til og optagelse på uddannelse. Ministeren fastsætter nærmere regler om klage over afgørelser i forbindelse med prøver og eksaminer, herunder om at omprøve og ombedømme kan resultere i en lavere karakter.«

Og i bemærkningerne:

2.2.1. Klage over bedømmelsen af prøver

Der har i mange år været fælles klageregler for de studerende,,,

For forslaget om mulighed for nedsættelse af en karakter ved klage taler en forventning om en højere grad af bevidsthed hos den studerende om, at det ikke er omkostningsfrit at klage. Det er i den forbindelse helt centralt, at den endelige afgørelse er materielt korrekt, sådan at der gives en karakter, som reelt svarer til den studerendes præstation ved eksamen.

Det fremgår af de gældende regler, at en klage eller anke over eksamen ikke kan resultere i en lavere bedømmelse end den oprindeligt givne, jf. § 43 og § 52 i eksamensbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 867 af 19. august 2004). Når lovændringen er vedtaget, skal de nærmere regler derfor udmøntes ved en ændring af reglerne i eksamensbekendtgørelsen.

Det er samtidig hensigten, at udmønte de ændrede klageregler på en sådan måde, at der skabes sikkerhed for, at potentielle klager kender deres rettigheder i henhold til forvaltningsloven og forvaltningsretten i øvrigt, jf. bemærkningerne til universitetslovens § 1,

Dato

21. april 2010

Journal

9.10/klage.119.uvt

Faglig sagsbehandler

Torben Conrad
Tlf 28757479
Mail toc@fadl.dk

Blegdamsvej 3
2200 København N
Tlf 3532 7490
Mail hf@fadl.dk
Web www.fadl.dk

stk. 2. Dette skyldes ikke mindst, at en klager gennem sin klage kan risikere at blive stillet ringere end før afgivelse af klagen."

Side 2 af 2

Det rejser en række problemer, som vi gerne vil fremføre ved et foretræde for Udvalget for Videnskab og Teknologi den 22. april.

Vi har følgende problemstillinger:

Det fremgår ikke af lovforslaget, om de ændrede klageregler, hvor en klage kan resultere i en lavere bedømmelse end den oprindelig givne, er gældende for såvidt klager over bedømmelsen af en eksamen, som klager over afviklingen af en eksamen (ved afvikling forstås forhold omkring eksamen, fx eksamenssættets indhold, modlys i computerskærmen, støjniveau og lign.).

Ligeledes fremgår det ikke af lovforslaget, om en klage over en eksamen kun kan resultere i en forringelse af den klagendes karakter, eller om en individuel klage også kan medføre ændret bedømmelse af de øvrige eksaminanter, med forringelse i karakteren for udestående parter til følge.

Den aktuelle ændring i bekendtgørelsen er allerede blevet indført under undervisningsministeriet, og er således gældende for institutionerne herunder. Det fremgår af folketingets forhandlinger, at den forestående ændring begrundes i parallelitet indenfor uddannelsessystemet, men kan en stor og landsdækkende enhed som folkeskolen paralleliseres med specialiserede universitetsuddannelser, når det angår prøvegrundlag og bedømmelse? En prøve på folkeskole/gymnasieniveau dækker bredt, idet den samme prøve bliver stillet landsdækkende. Hvis prøven rummer elementer, der er værd at klage over, vil klagen være baseret på en bred baggrund, fordi der er så mange der går op. Dette står ikke parallelt med universitetsuddannelser, hvor emnerne er højt specialiserede og få studerende bliver stillet overfor den enkelte prøve (fx. 12-20 eksaminanter ved naturvidenskabelige uddannelser). De studerende har et andet vidensniveau, som kan give anledning til alternative løsninger til definerede opgaver, som ligger udenfor det spektrum af løsninger som opgavestiller eller bedømmer har forudset, men dog stadig er korrekte. I et sådan tilfælde falder afgørelsen på baggrund af argument mod argument eller faglig overbevisning. Den studerende må i denne situation være sikret af, at en klage over en diskutabel bedømmelse ikke kan være til ulempe for den klagende. Såfremt ph.d. studiet kan startes inden kandidatgrad er opnået, bliver denne forskel endnu mere udtalt

For at sammenfatte ovenstående: Anvendelse af lovforslaget på følgende tænkte eksempel: En medicinstuderende X på kandidatdelen er sideløbende med sit semester, ved at skrive kandidatopgave om HIV. Han er derfor ekspert i HIV og orienteret i nyeste viden på området. Selv de artikler som endnu ikke er udgivet i tidsskrifter. Til hans eksamen kommer en eksamensopgave om HIV, hvor han bliver spurgt om de hyppigste ledsagende lidelser og bedste antivirale behandling til den, i opgaven, beskrive patient. Bedømmeren af X's eksamenopgave er Orthopædkirurg, med mange års erfaring. Han har ingen forudsætninger for at holde sig opdateret på nyeste viden indenfor alle medicinske lidelser, og må derfor støtte sig op af rettevejledningen under bedømmelsen af X's opgavebesvarelse. X's besvarelse divergerer fra rettevejledningen, hvorfor bedømmeren giver ham nul point i den pågældende opgave. Da bedømmelsen bliver offentliggjort, klager X over sin bedømmelse, da han, kva sin ekspertise, er overbevist om at han har besvaret opgaven korrekt. Klagen bliver anket og ny bedømmelse foretaget. Den nye bedømmer orienterer sig i den nyeste viden, på baggrund af de referencer, som X har angivet i sin klage. Det fremgår af litteraturen at X har ret, og at den vedlagte rettevejledning således er ukorrekt. De øvrige eksaminanter har allerede modtaget deres bedømmelse, baseret på den eksisterende rettevejledning. Hvis de studerende jvf. aktuelt ændret lovforslag, skal have *den materielt rigtige afgørelse*, skal der, på baggrund af den ny viden, foretages ny bedømmelse, hvor X skal have fuld bedømmelse for sin opgave og alle de øvrige eksaminanter skal have 0 point. En ny karakter beregnes på baggrund heraf, således at klageren og øvrige eksaminanter kan gives en karakter, som reelt svarer til den studerendes præstation ved eksamen.

Side 3 af 3

"For forslaget om mulighed for nedsættelse af en karakter ved klage taler en forventning om en højere grad af bevidsthed hos den studerende om, at det ikke er omkostningsfrit at klage".

Med lovændringen forventes det altså, at de studerende inden de beslutter sig for at klage, holder sig i bagehovedet, at de risikerer en forringelse af karakteren og dermed afskrækkes fra at klage. Det fremgår af forhandlingerne, at et deraf følgende nedsat klageantal forventeligt vil give universiteterne en økonomisk fordel i form af sparemuligheder.

Bliver de studerendes ytringsfrihed sparet væk? Klager fra studerende på universiteterne burde efter vores overbevisning betragtes som en konstruktiv evaluering af eksamen og dens udførsel. At nogle studerende klager ubegrundet, er selvfølgelig ærgerligt, men der er jo en pris ved alt. Hvis eksamensklagen, som senest omtalt i medierne, ikke var blevet vedholdt af den studerende og FADL, havde forholdene aldrig fået politisk opmærksomhed, og den elendige kvalitet af eksamnerne ved det Sundhedsvidenskabelige fakultet i København havde fortsat fundet sted.

"Reformatio in pejus", omgørelse til skade for klageren. Et juridisk grundbegreb, som vedrører klagers ret til at klage, uden at dette kan have nogle negative konsekvenser. Dette grundbegreb er gældende for den øvrige del af det vestlige samfund, burde det ikke også gælde for de studerende ved danske universiteter? Analogt bruger Sundhedsvæsenet formuer på at behandle urimelige klagesager fra patienter. Skulle man også true patienterne med, at deres medicintilskud kunne frafalde, hvis de klagede?.

I artikel i Politiken den 09. april 2010 skriver Videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen at *karakteren ikke vil blive sat ned i tilfælde, hvor universitetet har ansvar for en fejl ved eksamen*, men understreger at *det er en klar forventning fra ministeriets side, at universiteterne kan lave fejlfri eksamensopgaver*. I forbindelse med den før omtalte eksamensklagesag, blev de studerende underlagt en ændret bedømmelse, som 42 studerende frygter har medført en forringelse af deres karakter. Endvidere har FADL og Politiken, i medieeksponeringens efterslæb, modtaget mange mail fra studerende ved medicinstudiet, som har været ofre for eksamensjusk (genbrug af opgavesæt, spørgsmål uden for pensum, stavfejl, tvetydige formuleringer o.m.a.). Det er vores vurdering, at en radikal ændring i struktur og administration ved lægevidenskabelig studium, KU, er nødvendig før ovenstående forudsætning kan opfyldes.

Som det fremgår af Politikens forsideartikel af 7. april 2010 har standarderne for eksamen på medicinstudiet gennem længere tid været præget af misforståelser, manglende grundighed og fejl fra fakultetets side.

I et sådant miljø kan det for en studerende forekomme urealistisk at forvente, at han eller hun vil få en saglig behandling under en klagesag, som behandles indenfor samme fakultet eller universitet.

Det fremsatte forslag vil ikke kunne sikre, at bedømmelsen gives i overensstemmelse med fagets faglige mål. Som følge af afskaffelsen af et væsentligt element i retsbeskyttelsen af klager, må det tværtimod forventes, at færre fejlbehæftede eksamenssæt underkastes prøvelse under en eksamensklagesag.”

Karaktergivning bygger i vid udstrækning på et skøn. Hvis der sker nedsættelse af en karakter som følge af en ændret skønsudøvelse, ændres en som udgangspunkt gyldig afgørelse til skade for klager.”

De oprindelige bedømmere, som efter den nugældende ordning i eksamensbekendtgørelsen træffer afgørelse i klagesagen i første omgang, er ikke uvildige. En afskaffelse af princippet om forbud mod reformatio in pejus fører til, at den studerende med rette må frygte at få sin

karakter nedsat i første omgang. Dette kan føre til en forlængelse i den gennemsnitlige klagesagsbehandlingstid, og dermed også et større ressourceforbrug.”

Side 5 af 5

Opfattelsen af, at studerende skulle klage for at 'prøve lykken', og at klager ikke skulle være velovervejede, er ikke underbygget. At det i overensstemmelse med almindelige principper for retssikkerhed er risikofrit at indgive eksamensklage, betyder ikke, at det er omkostningsfrit. Der ligger således et ikke ubetydeligt tidsforbrug i at forberede og at indgive en klage, og at være part i sagens videre forløb, og det kan ikke antages, at studerende er villige til at bruge i forvejen yderst sparsom tid på at indgive en klage, de selv mener er udsigtsløs eller uberettiget.

Det er derfor vores klare opfattelse, at den omtalte lovændring er en forringelse af retssikkerheden for de studerende.

Med venlig hilsen,

Torben Conrad, faglig sagsbehandler
Stud.med. og studienævnmedlem Jonas Olsen
Stud. med. Julie Vinkel Clausen